

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 19.-20.6.2025 Luxemburgissa

Puolan puheenjohtajuuskauden TSTK-neuvosto kokoontuu 19.–20.6. Luxemburgissa. Kokouksissa Suomea edustaa sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaneuvostossa 19.6. käydään politiikkakeskustelu yhdenvertaisuusdirektiivistä. Suomi on tukenut ehdotusta yhdenvertaisuusdirektiivistä ja kannattaa sen tavoitteita. Hankalassa neuvottelutilanteessa Suomi tukee komission päätöstä ehdotuksen takaisinvedosta ja kannattaa direktiivin tavoitteiden edistämistä muilla tavoin.

Toinen keskustelu käydään Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin uudesta toimintasuunnitelmasta ja köyhyyden vastaisesta strategiasta.

Neuvostossa hyväksytään myös yleisnäkemykset harjoitteludirektiivistä. Suomi tarkastelee puheenjohtajan kompromissiehdotusta neuvoston yleisnäkemykseksi kokonaisuutena ja voi tukea sitä, mikäli Suomi saavuttaa tärkeimmät neuvottelutavoitteensa. Suomi pitää tärkeänä, että direktiiviehdotuksella ei rajoiteta työmarkkinaosapuolten mahdollisuuksia sopia harjoittelun edellytyksistä, kriteereistä ja harjoittelijan työsuhteesta sovellettavista työehdoista, eikä puututa kansalliseen koulutusjärjestelmään.

Lisäksi hyväksytään maakohtaisia suosituksia koskeva horisontaalimuistio sekä maakohtaisten suositusten työllisyys- ja sosiaalipoliittiset osa-alueet. Suomi voi hyväksyä asiakirjat. Suomi voi myös vahvistaa maakohtaisten suositusten arvioinnin vuodelle 2025 ja vuoden 2024 maakohtaisten suositusten toimeenpanoa koskeva työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunnon.

Neuvosto ottaa tiedoksi työllisyyskomitean lausunnon työn laatuun liittyvistä näkökohdista.

Neuvoston on tarkoitus hyväksyä päätelmät sukupuolten tasa-arvon edistämisestä tekoälyvetoisessa digitaaliajassa sekä aktiivisesta ikääntymisestä. Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Terveysneuvostossa 20.6. käydään politiikkakeskustelu kriittisten lääkkeiden asetuksesta. Suomi suhtautuu kriittisten lääkkeiden asetusehdotukseen myönteisesti ja pitää sen tavoitteita kannatettavina. Ehdotus tukee osaltaan EU:n varautumista ja kokonaisturvallisuutta. Suomi pitää tärkeänä, että EU vähentää haitallisia riippuvuuksia ja vahvistaa omaa tuotantokapasiteettiaan kriittisissä materiaaleissa. Ehdotuksen kansallista huoltovarmuutta koskevat kirjaukset vaativat tarkempaa analyysiä ja jatkotyötä.

Neuvoston on tarkoitus hyväksyä päätelmät lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisestä digitaalisella aikakaudella. Suomi tukee päätelmien hyväksymistä.

Lisäksi neuvostossa käydään näkemystenvaihto tehokkaasta tupakan ja alkoholin ja liitännäisten tuotteiden haittavaikutusten ennaltaehkäisystä. Suomi tukee EU:n syöväntorjuntasuunnitelmaa ja kunnianhimoista tupakkalainsäädäntöä.

Asialista:**TORSTAI 19. KESÄKUUTA 2025**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

TYÖLLISYYS JA SOSIAALIPOLITIikka**Lainsäädäntökäsittelyt**

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Harjoittelua koskeva direktiivi s. 7

Yleisnäkemys

Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (19 artikla) s. 11

Periaatekeskustelu

Tilanneselvitys

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Eurooppalainen ohjausjakso 2025 s. 15

- a) Periaatteista edistymiseen: Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva uusi toimintasuunnitelma ja ensimmäinen köyhyyden vastainen strategia
Periaatekeskustelu
- b) Kevätpaketti
Komissio esittelee
- c) Horisontaalinen yhteenvetoasiakirja maakohtaisista suosituksista

Hyväksyminen

- d) Vuoden 2025 maakohtaisia suosituksia sekä vuoden 2024 maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa koskeva arviointi: työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto

Hyväksyminen

- e) Lausunto maakohtaisten suositusten työllisyys- ja sosiaalipoliittisista näkökohdista: suositukset kullekin jäsenvaltioille talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne ja finanssipolitiikasta

Hyväksyminen

Työllisyyskomitean lausunto työn laatuun liittyvistä näkökohdista s. 21

Työllisyyskomitean puheenjohtaja esittelee

Päätelmät sukupuolten tasa-arvon edistämisestä tekoälypohjaisella digiaikakaudella s. 24

Hyväksyminen

Päätelmät ikääntyneiden tukemisesta heidän koko potentiaalinsa hyödyntämisessä työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa s. 28

*Hyväksyminen****Muut asiat***

- a) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)
- i) Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisasetusten (883/2004 ja 987/2009) tarkistaminen
 - ii) Eurooppalaisista yritysneuvostoista annetun direktiivin tarkistaminen
 - iii) Asetus Euroopan väestö- ja asuntotilastoista
 - iv) Asetus asetuksen (EU) 2021/691 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse sellaisten työntekijöiden tukemisesta, joita uhkaa välitön työpaikan menettäminen rakenneuudistusten kohteena olevissa yrityksissä

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- b) Neuvoston suositus harjoittelun vahvistetuista laatupuitteista

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- c) Puheenjohtajavaltion järjestämät tapahtumat

- i) Työllisyys- ja sosiaaliministerien epävirallinen kokous (Varsova, 14.–15.4.2025)
- ii) Tasa-arvoministerien epävirallinen kokous (Varsova, 16.4.2025)
- iii) Korkean tason konferenssit

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- d) Eläkesuojan nopea varmistaminen oikeuttaan vapaaseen liikkumiseen EU:ssa käyttäneille henkilöille (Tšekin aloite)

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

- e) Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma

Komission tiedotusasia

- f) Euroopan työviranomaista (ELA) koskeva arviointi

Komission tiedotusasia

- g) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

Tanskan tiedotusasia

PERJANTAI 20. KESÄKUUTA 2025

TERVEYS

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Kriittisiä lääkkeitä koskeva säädös s. 32

Periaatekeskustelu

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Päätelmät lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisestä ja suojelemisesta digitaalisella aikakaudella s. 39

Hyväksyminen

EU:n ennaltaehkäisevät toimet, mukaan lukien tupakoinnin ja alkoholin kulutuksen vähentäminen s.44

Keskustelu

Muut asiat

- a) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lääkepaketin uudelleentarkastelu:

- a) Direktiivi ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin säännöistä
 b) Asetus ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista unionin lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkevirastoa koskevista säännöistä

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- b) Kansainväliset rajoitukset lasten lukumäärälle sperman tai munasolujen luovuttajaa kohden

Ruotsin tiedotusasia Belgian tukemana

- c) Terveyskysymyksiä koskevan disinformaation torjunta

Ranskan tiedotusasia

- d) Puheenjohtajakauden konferenssit

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- e) Neuvottelut pandemioiden ehkäisyä ja niihin varautumista ja reagointia koskevan kansainvälisen sopimuksen tekemiseksi sekä neuvottelut kansainväliseen terveyssäännöstöön (2005) tehtävistä täydentävistä muutoksista

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

- f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

Tanskan tiedotusasia

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/9/2025-TEM-14

Jalkanen Seija

6.6.2025

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK-neuvosto) 19.6.2025: Harjoitteludirektiivi

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston kokous 19.6.2025
Luxemburgissa

Eduskuntatunnus

U 31/2024 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi direktiiviehdotuksen COM(2024) 132 final niin kutsusta harjoitteludirektiivistä 20.3.2024. Asiaa on käsitelty sosiaaliasioiden työryhmässä Belgian, Unkarin ja Puolan puheenjohtajuuskausilla. Puola on tehnyt viisi kompromissiehdotusta.

Puola hakee 19.6. TSTK-neuvostossa yleisnäkemyistä. On mahdollista, että harjoitteludirektiivi tulee avoimena neuvostoon.

Kompromissiehdotusta käsitellään Coreper I:ssä 11.6.2025. Neuvostoasiakirjaa ei ole vielä saatu.

Suomen kanta

Suomi tarkastelee puheenjohtajan kompromissiehdotusta komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi harjoittelijoiden työehtojen parantamisesta ja täytöntöönpanemisesta sekä harjoitteluksi naamioitujen varsinaisten työsuhteiden torjumisesta (harjoitteludirektiivi) neuvoston yleisnäkemykseksi kokonaisuutena ja voi tukea sitä, mikäli Suomi saavuttaa tärkeimmät neuvottelutavoitteensa.

Suomen kanta direktiiviehdotukseen on määritelty U-kirjeessä U 31/2024 vp. Suomi pitää tärkeänä, että direktiiviehdotuksella ei rajoiteta työmarkkinaosapuolten mahdollisuuksia sopia harjoittelun edellytyksistä, kriteereistä ja harjoittelijan työsuhteesta sovellettavista työehdoista.

Suomi tukee sitä, että jäsenmaita ja valvovia tahoja sekä toimeenpanosta vastaavia tahoja kehoitetaan kiinnittämään erityistä huomiota harjoittelijoiden asemaan. Suomi tukee tavoitetta torjua harjoitteluluksi naamioituja työsuhteita erityisesti valvontakeinoilla.

Valvonnan toteutumisen varmistaminen on tärkeää ja direktiiviehdotuksessa tulisi huomioida, että valvontaa suorittavat myös työmarkkinaosapuolet viranomaisten lisäksi.

Suomi pitää erittäin tärkeänä varmistaa, ettei direktiivillä puututa kansalliseen koulutusjärjestelmään.

Pääasiallinen sisältö

Puola on tehnyt viisi kompromissiehdotusta työryhmäneuvottelujen pohjalta.

Komission antaman direktiiviehdotuksen tavoitteena oli yhtäältä parantaa ja varmistaa työsuhteisten harjoittelijoiden työehtoja ja toisaalta torjua harjoitteluiksi naamioituja työsuhteita. Viimeisin kompromissiehdotus jakaa edelleen saman tavoitteen. Puola on muokannut soveltamisalaa kuvaamaan tarkemmin minkätyyppiset harjoittelijat ja harjoittelut kuuluvat soveltamisalaan direktiivin lukujen II (yhdenvertainen kohtelu) sekä IV (täytäntöönpano ja tukitoimet) osalta. Näitä ovat harjoittelijat, jotka tekevät harjoittelua työsopimuksella tai työsuhteessa kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten, käytännön tai unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen ja joiden harjoittelu ei ole pakollista eikä osa aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimia.

Puheenjohtajan kompromissiehdotuksen soveltamisalaa on kuitenkin laajennettu naamioitujen/väärien harjoitteluiden valvontaa koskevan luvun III osalta niin että sen osalta kaikki naamioidut/väärät harjoittelut tulisivat soveltamisalaan. Muodolliseen koulutusjärjestelmään kuuluvat harjoittelut on edelleen jätetty koko direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, kuten Suomi on katsonut tärkeäksi.

Määritelmässä harjoittelun määritelmää on tarkennettu korostamalla huomattavaa oppimisosuutta osana harjoittelua. Lisäksi määritelmiin on lisätty naamioidun/väärän harjoittelun määritelmä (false traineeship).

Direktiiviehdotus sisältää syrjimättömyyden periaatteen, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että harjoittelijoita ei kohdella työehtojen, mukaan lukien palkan, osalta epäedullisemmin kuin vastaavia verrokkiyöntekijöitä samassa toimipaikassa, ellei erilainen kohtelu ole perusteltua objektiivisista syistä. Puolan kompromissiehdotuksessa annetaan kansallisille työmarkkinaosapuolille, jos ovat yksimielisiä, mahdollisuus määritellä objektiiviset syyt, joilla erilainen kohtelu olisi perusteltua, kuitenkin edelleen sitoutuen syrjimättömyyden periaatteeseen. Tältä osin tekstiä ei ole muutettu verrattuna Unkarin pj-kaudella 2.12.2024 neuvostossa kaatuneeseen ehdotukseen.

Väärien harjoitteluiden tunnistamiseksi toimivaltaisten viranomaisten tulisi tehdä kansallisen lainsäädännön ja käytäntöjen mukaisesti kokonaisarviointi tosiseikoista. Tässä voidaan ottaa huomioon artiklan 5 mukaisia elementtejä. Työnantajien pitäisi pyynnöstä toimittaa tietoja viranomaiselle.

Kompromissiehdotuksessa täytäntöönpanoon on jätetty kansallista harkintavaltaa, mutta kehoitetaan kiinnittämään huomiota mm. harjoittelijoiden oikeuksista tiedottamiseen, tehokkaaseen valvontaan, ja väärinkäytöstä ilmoittamiseen.

Niissä jäsenmaissa joissa on henkilöstön edustajia työpaikoilla, heidän tulisi edustaa myös harjoittelijaa hänen suostumuksellaan.

Jäsenvaltioiden olisi saatettava direktiivi voimaan kahden vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta ja raportoida siitä viisi vuotta toimeenpanon jälkeen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komissio esittää oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 153 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, jossa unionille annetaan valtuudet tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa työehtojen parantamiseksi, tavallista lainsäätämistä järjestystä noudattaen.
Käsittely Euroopan parlamentissa

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa heinäkuussa. Asiaa käsittelee EMPL-valiokunta, jonka olisi tarkoitus äänestää asiasta 25.6.2025. Raportööri Alicia Homs Ginel (ES-S&D).

Kansallinen valmistelu

Työoikeusjaosto 9.6.2025

EU-ministerivaliokunta 29.11.2024, 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2024, 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Direktiiviehdotuksen täytäntöönpano edellyttäisi muutoksia pääasiallisesti työsopimuslakiin.

Työlainsäädäntöä sovelletaan Ahvenanmaalla.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiiviehdotuksen mahdollisia kustannusvaikutuksia ei tässä vaiheessa voida kattavasti arvioida.

Mikäli viranomaisten resursseja jouduttaisiin lisäämään, olisi sillä jonkin verran vaikutuksia julkiseen talouteen.

Pääasialliset taloudelliset kustannukset työnantajille muodostuisivat mahdollisista lisäntyneistä työvoimakuluista ja hallinnollisista menettelyistä. Lisäksi työnantajille tulisi joitakin kuluja uusiin ehdotuksiin mukautumisesta ja informaation toimittamisesta pyynnöstä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Direktiiviehdotus muodostaa ns. harjoittelupaketin yhdessä saamaan aikaan julkaistun harjoittelujen vahvistettuja laatupuitteistoja käsittelevän neuvoston suosituksen kanssa - COM(2024) 133 final.

Asiakirjat

9574/25

Puheenjohtajan kompromissiehdotus 26.5.2025 9302/25

COM(2024) 132 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman(at)gov.fi, + 358 295 160 144
Seija Jalkanen, TEM, seija.jalkanen(at)gov.fi, +358 295 048 952

VAHVA-tunnus

EU/9/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/925/2022-OM-28

Nyman Yrsa

3.6.2025

Työllisyys -, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 19.6.2025; yhdenvertaisuusdirektiivi

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK-neuvosto) 19.6.2025

Eduskuntatunnus

U 44/2008 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajamaa Puola järjestää 19.6.2025 työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa (TSTK-neuvosto) periaatekeskustelun yhdenvertaisuusdirektiiviehdotuksesta. Lisäksi puheenjohtajamaa esittelee TSTK-neuvostolle tilanneselvityksen asiassa.

Komissio antoi yhdenvertaisuusdirektiiviehdotuksen 2.7.2008. Ehdotusta on käsitelty neuvoston sosiaalisten kysymysten työryhmässä 18.7.2008 alkaen. Lisäksi ehdotusta ja neuvottelujen edistymistä on käsitelty säännöllisesti TSTK-neuvostossa.

Puheenjohtajamaa Belgia antoi kompromissiehdotuksen neuvoston yleisnäkemykseksi 24.4.2024 (8616/1/24), mutta asiasta ei päästy yksimielisyyteen.

Komissio on päättänyt vetää pois ehdotuksia, joista on neuvoteltu yli viisi vuotta ilman ratkaisua. Tästä syystä komissio on päättänyt vetää pois myös yhdenvertaisuusdirektiiviä koskevan ehdotuksen. Osa jäsenvaltioista vastustaa edelleen ehdotusta, eikä neuvotteluissa ole tällä hetkellä mahdollista edetä. Osa jäsenvaltioista kuitenkin toivoo, että neuvotteluja vielä jatketaan. Suomi luottaa komission harkintavaltaan tältä osin.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä direktiivin ehdotetussa muodossa.

Suomen kanta on määritelty valtioneuvoston kirjelmässä U 44/2008vp, jonka mukaan valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, jolla pyritään parantamaan yhdenvertaisuuden toteutumista Euroopan unionissa täydentämällä yhteisön nykyistä syrjinnän vastaista sääntelyä.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotetun yhdenvertaisuusdirektiivin tarkoituksena on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi ehkäistä työelämän ulkopuolisilla aloilla sellaista syrjintää, joka perustuu uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Direktiiviä sovellettaisiin julkisella ja yksityisellä sektorilla, kun on kyse sosiaalisesta suojelusta, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuuksista, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta, asuminen mukaan lukien.

Direktiivi täydentäisi EU:n nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä ja loisi tätä kautta aikaisempaa yhdenmukaisemman vähimmäistason suojalle syrjintää vastaan. Ehdotus

perustuu SEUT 19 artiklan 1 kohtaan (aiempi 13 artikla), jonka perusteella on annettu neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY.

Komission heinäkuussa 2008 antama ehdotus on työryhmäkäsittelyn aikana monilta osin muuttunut ja myös täsmentynyt erityisesti suhteessa direktiivin soveltamisalaan, vammaisten oikeuksia koskeviin säännöksiin sekä unionin ja jäsenmaiden väliseen toimivallanjakoon. Suurin osa jäsenmaista pitää direktiivin tarkoitusta tärkeänä. Belgia pyrki puheenjohtajakaudellaan löytämään hyväksymiskelpoisen kompromissiehdotuksen. Tekstiä on myös päivitetty ja parannettu sen sisäistä johdonmukaisuutta ja selkeyttä. Yksimielisyyttä direktiiviehdotuksesta ei tästä huolimatta ole löytynyt.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 19 artiklan 1 kohta; neuvoston yksimielinen päätös ja parlamentin hyväksyntä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Parlamentti on antanut ehdotuksesta lainsäädäntöpäätöslauselman 2.4.2009, hyväksyen ehdotuksen tarkistuksin. Asian raportojana toimi Kathalijne Maria Buitenweg.

Direktiivin antaminen edellyttää neuvoston yksimielisen päätöksen lisäksi parlamentin hyväksyntää. EP:n uutena raportojana toimii Alice Kuhnke.

Kansallinen valmistelu

Ehdotukseen on sen eri käsittelyvaiheissa saatu kommentteja ministeriöiltä, Ahvenanmaan maakunnalta ja etujärjestöiltä. Direktiiviehdotuksesta on järjestetty kuulemis- ja keskustelutilaisuus 16.3.2010. Ehdotusta on käsitelty eri EU-jaostoissa (EU35, EU25 ja EU6) ja se on ollut EU-asioiden komitean kirjallisessa käsittelyssä 17.9.2008 sekä EU-asioiden ministerivaliokunnassa osana TSTK-neuvoston valmisteluja vuodesta 2008 lähtien kahdesti vuodessa.

Direktiiviehdotusta koskeva U-jatkokirjelmä 44/2008 vp toimitettiin eduskunnalle 21.4.2010.

EU-ministerivaliokunnan käsittely 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

TyVL 22/2008 vp
PeVL 34/2008 vp
PeVP 41/2010 vp
TyVL 10/2010 vp

Direktiiviehdotusta koskevia perusmuistioita on käsitelty eduskunnan suuressa valiokunnassa osana TSTK-neuvoston valmisteluja v. 2008 lähtien kahdesti vuodessa.

SuV 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomi on saattanut aikaisemmat yhdenvertaisuutta koskevat direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) täyttää ehdotetussa direktiivissä säädettävät vaatimukset suurelta osin jo nyt. Direktiivin hyväksyminen edellyttäisi eräitä pääasiallisesti pienehköjä täsmennyksiä kansalliseen lainsäädäntöön.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa tietyillä aloilla, sosiaalihuoltoa, terveyden- ja sairaanhoitoa sekä opetusta. Vuoden 2005 maakuntalaki syrjinnän ehkäisemisestä Ahvenanmaan maakunnassa perustuu EU:n syrjintä- ja työsyryntädirektiiveihin, ja puheena olevan direktiivin hyväksyminen saattaa edellyttää myös maakuntalakien tarkistamista.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiivillä ei olisi valvontaviranomaisten (yhdenvertaisuusvaltuutettu, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta) toiminnan osalta merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Direktiiviehdotusta koskevissa neuvotteluissa ei ole juuri edetty kuluneen lähes seitsemäntoista vuoden aikana, vaikka suurin osa valtuuskunnista pitää direktiivin tarkoitusta tärkeänä. Kaikilla mailla on ehdotukseen yleinen tarkasteluvarauma ja kolmella maalla yleisvarauma. Direktiiviehdotuksen etenemistä on merkittävästi hidastanut muutaman jäsenvaltion esittämät periaatteelliset varaukset direktiiviehdotusta kohtaan. Direktiiviehdotukseen liittyvät huolenaiheet koskevat muun muassa direktiivin soveltamisalan suhdetta toimivallan jakoon EU:n ja jäsenvaltioiden välillä, eräiden säännösehdoitusten oikeusvarmuuden puutetta sekä täytäntöönpanon epäselviä kustannusvaikutuksia. Ehdotuksen hyväksyminen edellyttäisi yksimielisyyttä neuvostossa ja Euroopan parlamentin hyväksyntää.

Asiakirjat

9573/25

9634/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM; Yrsa Nyman, yrsa.nyman(at)gov.fi p. 02951 50293

EUE; Antero Kiviniemi, antero.kiviniemi(at)gov.fi

VNEUS, Sarita Friman, sarita.friman(at)gov.fi, p. 0295160144

VAHVA-tunnus

EU/925/2022

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

Perusmuistio

EU/270/2025-STM-22

Päivinen Jere

5.6.2025

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 19.6.2025: Eurooppalainen ohjausjakso

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 19.6.2025 Luxembourg

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketin 4.6.2025. Sosiaalisen suojelun komitea ja työllisyyskomitea ovat käsitelleet kevätpakettia ja sen eri osia, ml. komission esityksiä maakohtaisiksi suosituksiksi, kokouksissaan 5.6.2025 sekä 12.–13.6.2025.

Ministerit käyvät työllisyys- ja sosiaaliministerineuvoston kokoonpanossa periaatekeskustelun koskien uutta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmaa ja ensimmäistä köyhyyden vastaista strategiaa.

Asiakohdan asialista:

1. Periaatteista edistykseen: uusi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelma ja ensimmäinen köyhyyden vastainen strategia
Periaatekeskustelu
 - b) Kevätpaketti
Komission esittely

c) Maakohtaisia suosituksia koskeva horisontaalinen huomautus

Hyväksyminen

d) Maakohtaisten suositusten arviointi vuodelle 2025 ja maakohtaisten suositusten toimeenpano vuodelle 2024: Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto

Vahvistus

e) Osallistuminen maakohtaisten suositusten työllisyys - ja sosiaalipoliittisiin näkököhtiin: Suositukset kunkin jäsenvaltion talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja budjettipolitiikasta

Hyväksyminen

Suomen kanta

Asiakohta b) Kevätpaketti: Suomi ottaa tiedoksi komission esittelyn eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketista.

Asiakohta c): Suomi voi hyväksyä maakohtaisia suosituksia koskevan horisontaalimuis-tion (työllisyys, osaaminen ja sosiaaliset näkökohdat)

Asiakohta d): Suomi voi vahvistaa maakohtaisten suositusten arvioinnin vuodelle 2025 ja vuoden 2024 maakohtaisten suositusten toimeenpanoa koskeva työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunnon.

Asiakohta e): Suomi voi hyväksyä maakohtaisten suositusten työllisyys- ja sosiaalipoliit-tiset osa-alueet.

Hallitusohjelman mukaan Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintaky-kyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioiden ja kansalaistensa turvallisuutta, hy-vinvointia ja taloudellisia etuja. Suomi katsoo, että ihmisten hyvä työ- ja toimintakyky, terveys, mukaan lukien mielenterveys, koulutus, työllisyys, yhdenvertaisuus sekä suku-puoltentasa-arvo ovat oleellisia tekijöitä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. (E 21/2024 vp)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on jatkossakin EU:n sosiaalisen ulottuvuuden strateginen kehikko nostaen esille seuraavia Suomen kansallisten intressien kannalta tärkeitä huomiota. (E 21/2024 vp)

Suomi katsoo, että EU:n on välttämätöntä ylläpitää strategista kilpailukykyään. Kilpailu-kyvyn varmistaminen, toimivat sisämarkkinat ja kasvu edistävät ihmisten hyvinvointia ja työllisyyttä EU-alueella. Sosiaalisen suojelun alueella osaavan ja koulutetun työvoiman-turvaaminen, erityisesti kriittisillä aloilla, henkilöiden vapaan liikkuvuuden sujuvoittami-nen ja kaksoissiirtymän tukeminen ja hyödyntäminen ovat tärkeitä alueita sekä itses-sään että EU:n kilpailukyvyille. (E 21/2024 vp)

Suomi painottaa olemassa olevan EU-lainsäädännön tehokasta toimeenpanoa. Mahdol-listen uusien aloitteiden tulee perustua asianmukaisiin ja kattaviin vaikutusarviointeihin, mukaan lukien taloudellisten vaikutusten arviointi. Unionin ja jäsenmaiden välistä toimi-vallan jakoa on kunnioitettava. Sosiaalipolitiikka, erityisesti sosiaaliturva kuuluu pää-sääntöisesti kansalliseen toimivaltaan. Suomi korostaa eduskunnan budjettivallan tär-keyttä. (E 21/2024 vp)

Suomi korostaa, että liikkuvuuden edistäminen painottaen korkean tuottavuuden sektoreita on keskeistä laadukkaan ja saavutettavan koulutuksen ja strategisesti keskeisen osaamisen varmistamiseksi. Suomi näkee osaavan koulutuksen työvoiman saatavuuden parantamisen keskeisenä tekijänä Euroopan kilpailukyvyille. Suomi pitää kilpailukyvyn ja menestyksen kannalta ratkaisevana, että jatkamme määrätietoista ponnistelua koulutustason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi EU-tasolla. (E 58/2023 vp)

Pääasiallinen sisältö

a) Periaatteista edistykseen: uusi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelma ja ensimmäinen köyhyyden vastainen strategia

Puheenjohtaja ei ole vielä toimittanut periaatekeskustelun asiakirjaa.

b) Kevätpaketti: Komissio esittelee eurooppalaisen ohjausjakson 2025 kevätpaketin

c) Maakohtaisia suosituksia koskeva horisontaalinen huomautus:

Eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketti 2025 julkaistiin tilanteessa, jossa EU:n työmarkkinat ovat vahvat, osaamiselle on jatkuvaa kysyntää ja köyhyyden sekä syrjäytymisen riskit pysyvät vakaina. Komission maakohtaiset suositukset korostavat Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamisen tärkeyttä kohti oikeudenmukaisempaa ja kilpailukykyisempää yhteiskuntaa. Ehdotukset maakohtaisiksi suosituksiksi huomioivat myös sosiaalisen lähentymisen kehikon (SCF) havainnot.

EU:n työllisyysaste oli ennätysellinen (75,8 % vuonna 2024), ja EU on matkalla saavuttamaan vuoden 2030 tavoitteen (78 %). Työvoimapula on kuitenkin laajaa, erityisesti terveydenhuollossa, rakentamisessa, kuljetuksessa, ICT:ssä ja tekniikassa. Tätä varten suositukset huomioivat erityisesti täyden aliedustettujen ryhmien täyden työmarkkinapotentiaalin hyödyntämistä, tuottavuuden vahvistamista sekä ylöspäin suuntautuvan lähentymisen mahdollistamista. Esityksissä työllisyyttä koskeviksi maakohtaisiksi suosituksiksi suositetaan: aktiivisten työmarkkinapolitiikan tukemista, verotuksen ja sosiaaliturvajärjestelmien kehittämistä työnteon kannustamiseksi, koulutuksen ja osaamisen kehittämistä sekä työolojen parantamista. Myös laillista maahanmuuttoa tulisi hyödyntää tehokkaammin.

Osaamisen ja koulutuksen osalta esiin nousee pikainen tarve toimenpiteille, sillä EU-tasolla ollaan vielä kaukana aikuiskoulutukseen osallistumisen tavoitteesta (60 % vuoteen 2030 mennessä, 39,5 % vuonna 2022). Perustaitojen viimeaikainen heikentyminen on erityisen hälyttävää. Esityksissä maakohtaisiksi suosituksiksi suositetaan panostuksia koulutusjärjestelmiin, erityisesti perustaitojen, digitaalisen osaamisen ja STEM-alojen (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, matematiikka) vahvistamiseen, sekä jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien lisäämistä.

Köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien määrä on vähentynyt vain vähän (1,6 miljoonaa vuodesta 2019) ja erityisesti lapsiköyhyyttä koskevan tavoitteen saavuttamisesta ollaan vielä hyvin kaukana. Myös tietyillä alueilla kehitys on ollut heikkoa. Esityksissä maakohtaisiksi suosituksiksi suositetaan mm. sosiaaliturvan ja palvelujen, kuten terveydenhuollon, pitkäaikaishoidon ja asumisen, parantamista. Asumiskustannukset ovat edelleen suuri haaste, ja erityisesti sosiaalisen asuntotuotannon puute lisää kodittomuuden riskiä, ja erityisesti tämä nostetaan sellaiseksi asiaksi, joka vaatii useiden maiden osalta pikaisia toimenpiteitä.

Johtopäätöksenä painotetaan, että ohjausjakso toimii EU:n politiikkakoordinaation keskeisenä välineenä, ja siten tukee kilpailukykyä ja taloudellista kestävyttä. Tältä näkökannalta maakohtaiset suositukset tarjoavat jäsenmaille yhteisen suunnan tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi.

d) Maakohtaisten suositusten arviointi vuodelle 2025 ja maakohtaisten suositusten toimeenpano vuodelle 2024: Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto

Komiteoiden lausunto perustuu EU:n perussopimuksiin ja uuteen asetukseen (EU) 2024/1263, joka ohjaa talouspolitiikan koordinoitua. Näiden perusteella työllisyyskomitealla (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitealla (SPC) on toimivaltaa ohjausjakson työllisyystä, osaamista ja sosiaalipolitiikkaa koskevissa osa-alueissa. EMCO ja SPC osallistuivat vuoden 2025 ohjausjakson keskeisten asiakirjojen valmisteluun: yhteinen työllisyysraportti (JER), euroalueen talouspolitiikkasuositukset, maakohtaiset suositukset (CSR) sekä horisontaalinen muistio Eurooppa-neuvostolle. Lisäksi komiteat tarkastelivat vuoden 2024 suositusten toimeenpanoa ja sosiaalisen lähentymisen kehitystä.

Uudistettua talouspolitiikan ohjaussäännöstöä toimeenpantiin ensimmäistä kertaa osana vuoden 2025 ohjausjaksoa. Pysyvänä elementtinä tämän vuoden ohjausjaksossa oli sosiaalisen lähentymisen kehikko (SCF). Komiteat osallistuivat jäsenvaltioiden keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien (MTFSP) ja vuotuisten edistymisraporttien (APR) arviointiin työllisyyden, osaamisen ja sosiaalipoliittisten osa-alueiden osalta. Normaalin käytännön mukaisesti komiteat kävivät kattavan keskustelun ohjausjakson kevätpaketista EU-tason työmarkkinaosapuolten sekä kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.

Edistyminen EU:n vuoden 2030 tavoitteissa on vaihtelevaa. Työllisyystavoitteessa ollaan hyvällä tiellä, mutta aikuiskoulutuksen osalta edistyminen on hidasta. Köyhyyden vähentämisessä on tapahtunut vain maltillista kehitystä; noin kolmasosa jäsenvaltioista on kokenut heikennyksiä. Tavoitteiden seurantaan liittyen komiteat korostavat tarvetta parantaa sosiaalisten indikaattorien ajantasaisuutta ja kattavuutta.

Ohjausjakson aikataulun osalta komiteat painottavat voimakkaasti tarvetta julkaista vuoden 2026 kevätpaketti riittävän ajoissa ja ennakoitavasti, jotta TSTK-neuvoston perussopimuksiin perustuva osallistuminen prosessiin voidaan varmistaa. Tässä yhteydessä huomioidaan, että vuoden 2025 kevätpaketti julkaistiin myöhään, mikä vaikeutti sen valmistelua ja käsittelyä, mukaan lukien TSTK-neuvoston osallistuminen.

Vuoden 2025 maakohtaisissa suosituksissa (CSR) palattiin aiempaan kattavampaan lähestymistapaan. Ne keskittyvät muun muassa työvoimapulaan, osaamisvajaisiin, koulutuksen vahvistamiseen, työmarkkinoiden osallistavuuteen ja sosiaaliturvan kestävyys-teen. Suosituksissa korostetaan laadukasta työtä, työoloja, sosiaalista vuoropuhelua ja työmarkkinavuoropuhelua. Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen nähdään keskeisenä kilpailukyyn ja osallisuuden edistäjänä. Sosiaaliturvan osalta painotetaan eläkkeiden, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon riittävyyttä ja kestävyyttä.

Vaikka maakohtaisten suositusten viimeistelyprosessi vaatii tilapäisratkaisuja, komiteat varmistavat yhteistyön EPC:n ja EFC-A:n kanssa, jotta useat läpileikkaavat osa-alueet voidaan valmistella tehokkaasti.

Komiteat arvioivat jäsenvaltioiden toimeenpanon tilannetta vuoden 2024 suositusten osalta sekä sosiaalisen lähentymisen kehitystä unionissa. Jälkimmäisessä käytettiin sosiaalisen lähentymisen kehikkoa (SCF) riskien ja haasteiden tunnistamiseen. Arvioinnit perustuivat jäsenvaltioiden raportointiin sekä komission ja muiden jäsenvaltioiden arvioihin. Maakohtaiset johtopäätökset on liitetty lausunnon liitteisiin.

Sosiaalisen lähentymisen kehittöön perustuvan arvion mukaan erityisesti sosiaalisen suojelun ja osallisuuden aloilla on haasteita – esimerkiksi lapsiköyhyys on pysyvästi korkealla tasolla. Myös alueelliset eroavaisuudet ovat merkittäviä. Jäsenvaltioiden tulisi keskittyä epätasa-arvon vähentämiseen eri väestöryhmien ja alueiden välillä. Erityisesti korostetaan sosiaaliturvan kehittämistä ja sen riittävyyden parantamista. Lisäksi aikuis-koulutukseen osallistuminen on edelleen vähäistä. Laadun ja yhtäläisten koulutusmahdollisuuksien edistäminen nähdään kiireellisinä kehitystoimina. Aktiivisten työmarkkinapolitiikkojen toimeenpano ja kehittäminen – erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien huomiointi – tukisivat kehitystä. Lopuksi arvioissa painotetaan, että toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta on avainasemassa ja sitä tulisi edelleen vahvistaa.

e) Osallistuminen maakohtaisten suositusten työllisyys - ja sosiaalipoliittisiin näkökohtiin: Suositukset kunkin jäsenvaltion talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja budjettipoliitikasta

Ohjausjakson aiemmista vuosista poikkeavan aikataulutuksen maakohtaisten suositusten käsittely on jaettu kahteen osaan. TSTK-neuvosto hyväksyy tänä vuonna ensin yksinomaaisesti sen toimivaltaan kuuluvat osuudet maakohtaisista suosituksista. Tämän jälkeen ECOFIN-neuvosto hyväksyy osat, jotka kuuluvat sekä TSTK-neuvoston että ECOFIN-neuvoston toimivaltaan.

Komissio ehdottaa Suomen maakohtaisiksi suosituksiksi työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen suojelun alalta seuraavia ja siten TSTK-neuvoston hyväksyttäväksi seuraavia suosituksia.

1. ...Jatkaa sosiaaliturvajärjestelmän uudistamista sosiaalietuusjärjestelmän tehostamiseksi, työnteon kannustimien parantamiseksi ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys-tukeksi ottaen samalla huomioon haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeet.
1. Vahvistaa aktiivista työmarkkinapolitiikkaa kaikille ja puuttua osaajapulaa työvoiman uudelleen-koulutuksella ja osaamisen parantamisella sekä laajentamalla korkea-asteen koulutustarjontaa erityisesti työmarkkinoiden kysytyimmille taidoille. Varmistaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus: I) parantaa sosiaali- ja terveystalouden, mukaan lukien pitkäaikaishoidon, tarjontaa, kustannustehokkuutta ja saatavuutta sekä II) puuttuu tehottomuuteen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 148

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU25-jaosto: kirjallinen menettely 6.-10.6.2025

EU 29 jaosto: 9.6.2025

EU-minva 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta: kirjallinen 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**Taloudelliset vaikutukset**

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

Lopulliset neuvostoasiakirjat eivät ole vielä saatavilla

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jere Päivinen, STM, jere.paivinen[at]gov.fi, puh. 0295 163 614
Sanna Kuorikoski, STM, sanna.kuorikoski[at]gov.fi, puh. 0295 163 770
Tallamaria Maunu, TEM, tallamaria.maunu[at]gov.fi, puh. 0295 047 374

VAHVA-tunnus

EU/270/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lyly-Yrjänäinen Maija

Perusmuistio

5.6.2025

EU/284/2025-TEM-23

Mielipide työn laadun ulottuvuuksista

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 19.6.2025 Luxembourg

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Työllisyyskomitea on muotoillut näkemyksensä työn laadun ulottuvuuksista. Näkemysluonnosta on käsitelty ensin työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean yhteiskokouksessa vuoden 2025 alussa ja sen jälkeen asiaa on käsitelty työllisyyskomiteassa helmikuussa, huhtikuussa, toukokuussa (kaksi kertaa) ja kesäkuussa.

Työllisyyskomitean puheenjohtaja esittelee näkemyksen työllisyys- ja sosiaaliministerineuvostolle 19.6.2025.

Suomen kanta

Suomi ottaa näkemyksen tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvoston marraskuussa 2024 hyväksymien työllisyyttä koskevien päätelmien mukaan jäsenmaiden tulisi edistää hyvien työpaikkojen luomista. Työllisyyskomitea on kevään 2025 aikana laatinut Mielipiteen laadukkaista työpaikoista (Opinion on the dimensions of job quality). Mielipiteen mukaan työpaikkojen laadun tukeminen sekä korkea osaaminen ovat keskiössä, kun Eurooppa tavoittelee kilpailukykyistä sosiaalista markkinataloutta, korkeaa työllisyyttä sekä sosiaalista edistystä. Osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa tarvitaan digitaalisen ja vihreän siirtymän tuomissa työelämän muutoksissa. Työ-paikkojen laatu myös tukee pitkiä työuria ikääntyvässä Euroopassa sekä houkuttelee Eurooppaan huippuosaajia. Hyvästä työpaikkojen laadusta hyötyvät niin yritykset, työntekijät kuin yhteiskunnat, ja hyvää työpaikkojen laatua voidaan tukea niin paikallisella, kansallisella kuin EU-tasolla. EU-tason aloitteiden tulee ottaa huomioon kansalliset erityispiirteet sekä työmarkkinaosapuolten rooli ja autonomia.

Mielipiteen mukaan työpaikkojen laatu on käsitteenä moniulotteinen. Työpaikkojen laatu vaikuttaa yksilöiden hyvinvointiin ja heidän oikeuksiinsa työpaikoilla, mutta myös laajalti taloudellisiin ja sosiaalisiin tulemiin, kuten tuottavuuteen, kilpailukykyyn, tuloihin ja

sosiaaliseen koheesioon. Työpaikkojen laatuun liittyy keskeisenä myös työlainsäädännön noudattaminen ja sen valvonta, myös työvoiman liikkuvuuden kontekstissa sekä Euroopan sisällä että kolmansista maista.

Työpaikkojen laadun mielipiteessä on neljä hyvin laajaa kokonaisuutta.

2. Riittävät ansiotulot, reilut palkat ja työolot, taitojen ja osaamisen kehittäminen, työuralla eteneminen sekä työsuhteturva ovat toisistaan riippuvia elementtejä, jotka yhdessä luovat henkilökohtaista kasvua, tuottavuutta ja talouskasvua.
3. Turvallinen ja terveellinen työympäristö yhdessä työhyvinvoinnin, sopivien työaikajärjestelyjen, työn ja muun elämän yhteensovittamisen ja työssä koetun autonomian kanssa antavat pohjan henkilökohtaiselle ja ammatilliselle kehitymiselle sekä organisaation menestymiselle.
4. Kollektiivinen järjestäytyminen, tasa-arvo sekä siirtymät pimeästä ja harmaasta työstä viralliseen työllisyyteen ovat keskeisiä horisontaalisia mahdollistajia, kun luodaan oikeudenmukaiset ja inklusiiviset työmarkkinat, jotka tunnistavat ja palkitsevat jokaisen työpanoksen.
5. Sosiaaliturvan taso ja muodot erilaisissa työmarkkina-asemissa työskenteleville on keskeinen työpaikkojen laadun osa. Laadukkaat työpaikat auttavat myös työtä tekevien kohtaaman köyhyyden ehkäisemisessä.

Työllisyyskomitean indikaattoriryhmä laatii laadukkaiden työpaikkojen mielipiteen tueksi seurantakehikon ja siihen indikaattorit (osin vuoden 2017 työn laadun indikaattoreiden pohjalta). Ajatuksena on, että uudistettu indikaattorikehikko antaa vankan pohjan työpaikkojen laadun seuraamiselle osana eurooppalaista ohjausjaksoa. Työllisyyskomitea kutsuu Komission huomioimaan Mielipiteen työn laadun ulottuvuuksista, kun se valmistelee loppuvuonna valmistuvia Laadukkaiden työpaikkojen tiekarttaa (Quality Jobs Roadmap) sekä Euroopan sosiaalipilarin toimintasuunnitelmaa (European Pillar of Social Rights Action Plan).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU29 työllisyysjaoston käsittely 9.6.2025
EU-minva 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Neuvostoasiakirjaa ei vielä ole saatavilla.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maija Lyly-Yrjänäinen, maija.lyly-yrjanainen(at)gov.fi
Tallamaria Maunu, tallamaria.maunu(at)gov.fi
Sarita Friman, sarita.friman(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/284/2025

Liitteet -

Viite -

Sosiaali- ja terveysministeriö

Perusmuistio

EU/282/2025-STM-14

Raevaara Eeva

10.6.2025

TSTK-neuvosto 19.6.2025; Pöytäkirja "Sukupuolten tasa-arvon edistäminen tekoälyvetoisessa digitaali-ajassa"

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden –neuvosto 19.6.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston puheenjohtajamaa Puola on laatinut päätelmäluonnoksen ”Sukupuolten tasa-arvon edistäminen tekoälyvetoisessa digitaali-ajassa. Kuudes horisontaalinen jäsenmaiden ja EU-instituutioiden tarkastelu Pekingin toimintaohjelman toimeenpanosta”. Päätelmäluonnosta käsiteltiin sosiaalityöryhmässä 18.3., 10.4. ja 15.5.2025. Päätelmäluonnoksesta saavutettiin yhteisymmärrys työryhmässä. Päätelmät on tarkoitettu hyväksyä TSTK-neuvostossa 19.6.2025.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Pääasiallinen sisältö

Puola on laatinut päätelmäluonnoksen aiheesta sukupuolten tasa-arvon edistäminen tekoälyvetoisessa digitaali-ajassa. Päätelmät on laadittu osana YK:n Pekingin toimintaohjelman 30-vuotis seurantaan. Euroopan tasa-arvoinstituutti EIGE on tehnyt taustaraportin ”Milestones and opportunities for gender equality in the EU - Beijing Platform + 30 Report” päätelmiä varten.

Pekingin toimintaohjelman toimeenpanoa koskevan seurannan lisäksi päätelmissä nostetaan esiin erityisesti digitalisaation ja tekoälyn vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon, mukaan lukien sukupuolistunut digitaalinen väkivalta.

Viime vuosina EU:ssa on hyväksytty lainsäädäntöä, jolla on merkitystä tällä alueella. Päätelmissä korostetaan, että vaikka digipalvelusäädös ja tekoälyasetus ovat tärkeitä sääntelymekanismeja digitalisaation alueella, ne eivät yksistään tarjoa riittävästi välineitä sosiaalisen median haitallisten sukupuolivaikutusten ja tekoälyn aiheuttamien haasteiden käsittelyyn. Päätelmissä kiinnitetään huomiota tyttöihin ja naisiin kohdistuvaan verkkoväkivaltaan, mukaan lukien naispoliittikkoihin ja -toimittajiin kohdistuvaan verkkohäirintään. EIGE:n raportin pohjalta nostetaan esiin myös tilastotietoa ja tutkimusta koskevat puutteet, jotka vaikeuttavat myös vaikuttavien politiikkatoimien kehittämistä syrjintään ja verkkoväkivaltaan vastaamiseksi. Lisäksi päätelmissä korostetaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjuntaa koskevan direktiivin merkitystä kyberväkivaltaan vastaamisessa.

Päätelmissä tarkastellaan myös tekoälyn tuottamia sukupuolivivouksia, jotka voivat vahvistaa sukupuolistereotyyppioita tai johtaa vähemmän laadukkaisiin palveluihin naisille ja vähemmistöön kuuluville henkilöille. Tekoälyn käyttö voi myös edistää laajaa

verkkohäirintää ja sukupuolistunutta väkivaltaa sekä naisvihamielisen ja väkivaltaisen materiaalin kohdentamista pojille ja miehille. Toisaalta tekoälyä voidaan käyttää myös tasa-arvon edistämiseen ja sukupuolivivoumien ja sukupuolistuneen verkkoväkivallan tunnistamiseen ja niistä raportointiin.

Päätelmissä kehotetaan jäsenmaita toimivaltansa puitteissa ja ottaen huomioon kansalliset olosuhteet sekä kunnioittaen työmarkkinajärjestöjen roolia ja riippumattomuutta jatkamaan valtiollisten tasa-arvorakenteiden vaikuttavuuden vahvistamista sijoittamalla ne valtionhallinnossa korkeimmalle mahdollisille tasolle ja määrittelemällä niille vahva ja selkeä toimivalta ja riittävät resurssit sekä varmistamaan kansallisten tasa-arvo-strategioiden toimeenpano, mukaan lukien sekä tasa-arvon erityistoimet että sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen kaikilla politiikkasektoreilla. Jäsenmaita kehotetaan myös edistämään poikkihallinnollista koordinaatiota valtavirtaistamisen vahvistamiseksi, järjestämään tiedotuskampanjoita kansalaisten oikeuksista ja suojelusta Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjuntaa koskevan direktiivin ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimielimiä koskevan direktiivin pohjalta sekä varmistamaan ensin mainitun direktiivin oikea-aikainen toimeenpano.

Lisäksi jäsenmaita kehotetaan valtuuttamaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimielimet tunnistamaan tekoälyn aiheuttamia riskejä sukupuolten tasa-arvolle ja avustamaan tekoälyn aiheuttaman syrjinnän uhreja. Jäsenmaita kehotetaan myös varmistamaan, että naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjuntaa koskevan direktiivin edellyttämät toimintaohjelmat sisältävät kohdennettuja toimia verkkoväkivallan ja digitaalisen väkivallan torjumiseksi. Jäsenmaita kehotetaan myös tarjoamaan kaikille tytöille ja pojille/naisille ja miehille koulutusmahdollisuuksia, mukaan lukien digilukutaitoa sekä edistämään sukupuolitietoista elinikäistä oppimista ja koulutusta, jotka on tarkoitettu parantamaan digitaitoja ja -tietämystä. Jäsenmaita kehotetaan myös ryhtymään asiaankuuluviin toimiin kaikkien verkkokäyttäjien, erityisesti nuorten, suojelemiseksi haitallisilta verkkosisällöiltä ja torjumaan naisvihamielisiä asenteita ja käytöstä sekä kannustamaan muun muassa kansallisia tilastolaitoksia ja tutkijoita, mediaa ja digiyrityksiä seuraamaan naisten työllisyyttä ICT- ja STEM-sektoreilla ja arvioimaan sukupuolistereotypioita mediassa, mukaan lukien sosiaalisessa mediassa ja videopeleissä.

Päätelmissä kehotetaan komissiota ja jäsenmaita toimivaltansa puitteissa ja kunnioittaen työmarkkinajärjestöjen roolia ja riippumattomuutta vahvistamaan toimia varmistaakseen YK:n Pekingin toimintaohjelman tavoitteiden saavuttaminen sekä YK:n Agenda 2030:n toimeenpano käyttämällä sukupuolten tasa-arvon kaksoisstrategiaa, joka koostuu sekä tasa-arvon täsmätoimista että sukupuolinäkökulman järjestelmällisestä sisällyttämisestä kaikille politiikka-aloille ja talousarvioihin. Tärkeänä tässä työssä pidetään Pekingin toimintaohjelman täytäntöönpanon säännöllistä seuranta neuvoston hyväksymien indikaattorien avulla ja EIGE:n ja Eurostatin asiantuntemuksen täysimääräistä hyödyntämistä. Jäsenmaita ja komissiota kehotetaan myös ottamaan käyttöön yhtenäinen lähestymistapa kyberväkivaltaan yhtenäistämällä määrittelyjä ja keräämällä vertailukelpoista tietoa sekä hyödyntämään täysimääräisesti olemassa olevaa EU-tasa-arvolainsäädäntöä varmistaakseen yhdenvertainen kohtelu tekoälyvetoisessa digitaaliajassa. Jäsenmaita ja komissiota kehotetaan harkitsemaan lisätoimia verkkoväkivallan torjumiseksi, jotta kaikki sukupuolittuneen väkivallan ja syrjinnän muodot, mukaan lukien moniperusteinen ja risteävä syrjintä, saadaan poistettua.

Lisäksi jäsenmaita ja komissiota kehotetaan rohkaisemaan tyttöjä, poikia, naisia ja miehiä valitsemaan koulutusaloja ja ammatteja kyvykkyksiensä ja taitojensa mukaan, jotta saataisiin lisättyä naisten osallistumista STEM-aloille ja miesten osuutta muun muassa varhaiskasvatuksessa sekä rohkaisemaan miehiä ja poikia osallistumaan tasa-arvosta hyötyjinä ja muutostoimijoina naisiin ja tyttöihin kohdistuvan kaikenlaisen syrjinnän ja väkivallan lopettamiseksi. Jäsenmaita ja komissiota kehotetaan myös aktiivisesti edistämään sukupuolitietoista tutkimusta mediasta, digiteollisuudesta ja digisiirtymästä ja

investoimaan tutkimukseen syrjimättömistä algoritmeista sekä vahvistamaan konsultti- ja kumppanuuksia työmarkkinajärjestöjen, kansalaisjärjestöjen, naisjärjestöjen, naisihmisoikeuspuolustajien ja tutkijoiden välillä digipolitiikan suunnittelussa, toimeenpanossa ja arvioinnissa. Yhteistyötä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kehoitetaan liittävänsä myös elinkeinoelämän ja ko. järjestöjen kanssa digitalisaation ja erityisesti tekoälyn alueella.

Päätelmissä kehoitetaan komissiota jatkamaan sukupuolten tasa-arvon tukemista poliittisena prioriteettina koko toimikautensa ajan ja varmistamaan nykyisen tasa-arvostrategian seuranta sekä noudattamaan tulevien strategioiden, kuten erillisen ja korkean tason tasa-arvostrategian, laatimisessa naisten oikeuksien edistämissuunnitelman periaatteita ja tavoitteita ja ottamaan huomioon neuvoston ohjaus. Samoin ulkosuhdepolitiikassa komissiota kehoitetaan pitämään sukupuolten tasa-arvoa poliittisena prioriteettina myös jatkossa. Komissiota kehoitetaan harkitsemaan asiankuuluvien osien intersektionaalisen näkökulman käyttämistä tulevassa tasa-arvostrategiassa ja muissa syrjimättömyyttä koskevilla strategioilla sekä vahvistamaan strategioiden välisiä yhteyksiä.

Lisäksi komissiota kehoitetaan järjestelmällisesti sisällyttämään sukupuolinäkökulma kaikkiin tuleviin EU-politiikkoihin ja lainsäädäntöön, mukaan lukien digitalisaatiopolitiikka, ja edistämään naisten ja miesten tasapuolista edustusta sisällöntuottajina ja yritysten johtotehtävissä. Samalla huomiota kiinnitetään ko. alueen direktiivien kunnolliseen toimeenpanoon ja tasa-arvon vahvistamiseen tekoälyasetuksen toimeenpanossa. Komissiota kehoitetaan myös jatkamaan tukea sukupuolistuneen väkivallan ja perheväkivallan ehkäisyn verkostolle, mukaan lukien uudet kysymykset digitaalisen väkivallan ehkäisyssä. Lopuksi komissiota kehoitetaan jatkamaan tukea paikallisille aloitteille jäsenmaissa tyttöjen ja poikien, naisten ja miesten kaikessa moninaisuudessaan suojelemiseksi ja kouluttamiseksi digitaalisen maailman riskien ja mahdollisuuksien osalta sekä jatkamaan sukupuolten tasa-arvon edistämistä osana Kansalaisuus, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot (CERV) -rahoitusohjelmaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto 25 kirjallinen menettely 6.-10.6.2025; EU-ministerivaliokunta 18.6.2025.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 18.6.2025.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6534/25, 7082/25, 7744/25, 7744/1/25 REV 1, 9408/25; 9410/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Eeva Raevaara, STM, p. 02951 63205, eeva.raevaara(at)gov.fi
Sarita Friman, VNEUS, p.050 441 0966, sarita.friman(at)gov.fi
Minna Viuhko, STM, minna.viuhko(at)gov.fi
Sofia Söderholm, OM, sofia.soderholm(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/282/2025

Sosiaali- ja terveysministeriö

Perusmuistio

EU/270/2025-STM-21

Päivinen Jere

2.6.2025

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 19.6.2025: Neuvoston päätelmät aktiivisesta ikääntymisestä

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 19.6.2025 Luxembourg

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajamaa Puola antoi ehdotuksen neuvoston päätelmiksi (31.3.2025, 07292/2025) ja niitä on käsitelty kolmesti neuvoston sosiaaliasioiden työryhmässä kevään 2026 aikana.

Päätelmät on tarkoitus hyväksyä työllisyys- ja sosiaaliasioiden neuvostossa 19.6.2025.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin neuvosto käsittelee puheenjohtajamaan antamissa luonnospäätelmis-
sään keinoja tukea ikääntyneiden (yli 55-vuotiaiden) täysipainoista osallistumista työ-
markkinoille ja yhteiskuntaan. Puheenjohtajamaan asiakirja korostaa väestön ikääntymi-
sen tuomia haasteita ja mahdollisuuksia sekä esittää suosituksia jäsenvaltioille, työllis-
syyskomitealla ja sosiaalisen suojelun komitealle, ja komissiolle.

EU:n väestö ikääntyy nopeasti: vuoteen 2060 mennessä yli 65-vuotiaiden osuuden en-
nustetaan kasvavan 30 %:iin. Työikäisen väestön osuus pienenee, mikä lisää huolta työ-
voimapulasta ja julkisen talouden kestävydestä. Ikääntyneet voivat olla merkittävä voi-
mavara, jos heidän osaamistaan ja kokemustaan hyödynnetään tehokkaasti.
Päätelmissä painotetaan työurien pidentämistä, erityisesti työskentelyn jatkamista va-
paaehtoisesti terveyden ja mahdollisuuksien mukaan. Tätä varten tarvitaan joustavia
työjärjestelyjä, työpaikkojen mukautuksia ja elinikäistä oppimista. Jotta edellä mainittuun
voidaan päästä, ikäsyrijintää yhteiskunnan eri osa-alueilla on torjuttava. Päätelmissä ko-
rostetaan tarvetta muuttaa asenteita ikääntyneitä kohtaan ja edistää heidän arvostus-
taan työelämässä ja yhteiskunnassa. Yhdeksi aktiivisen ikääntymisen osa-alueeksi pää-
telmissä nostetaan yhteiskunnallinen osallistuminen ja vapaaehtoistyö. Ikääntyneiden
panosta yhteisöissä, perheissä ja vapaaehtoistoiminnassa arvostetaan ja tuetaan.

Aktiivisen ikääntymisen tukemiseksi sukupuolten tasa-arvo erityistä huomioitava vaativa
asia. Tältä näkökannalta erityistä huomiota olisi kiinnitettävä naisten eläketurvaan ja hoi-
vavastuiden epätasaiseen jakautumiseen.

Terve ja aktiivinen ikääntyminen vaatii ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa, työhyvinvointia ja sosiaalista osallistumista. Digitaalinen osallisuus painottuu voimakkaammin nykypäivän yhteiskunnassa. Tältä osin on keskiestä, että edistetään ikääntyneiden digiosaamista ja varmistetaan esteettömät digipalvelut.

Esitetään suosituksia jäsenmaille, komissiolle sekä työllisyyskomitealle ja sosiaalisen suojelun komitealle.

Jäsenmaita ja komissiota kehoitetaan tulevassa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmassa huomioimaan, miten tehokkaita aktiivisen ikääntymisen toimenpiteitä voidaan jalkauttaa. Neuvosto suositetaan ryhtymään ikäsyrrintää vähentäviin ja sukupuolten välistä tasa-arvoa vahvistaviin toimenpiteisiin, sekä tukemaan terveellistä ja aktiivista ikääntymistä. Lisäksi yhteisessä työllisyysraportissa ja muissa tulevissa relevanteissa dokumenteissa tulisi korostaa toimenpiteitä, joilla ikääntyneitä tuetaan heidän työuransa jatkamisessa.

Jäsenmaita suositetaan huomioimaan ikääntyneiden työurien jatkamisen tärkeyden, ja siksi asettamaan kansalliset tavoitteet ikääntyneiden taloudellisen toiminnan aktiivisuudelle. Neuvosto suosittaa toimeenpanemaan kokonaisvaltaisia toimenpidepaketteja, sisältäen mm. työterveys- ja turvallisuustoimenpiteitä, työolojen kehittämistä, elinikäisen oppimisen tukemista, digitaalisia ja tekoäly liitännäisiä tekniikoita jne. Edellä mainittu huomioiden, lisäksi suositetaan digilukutaidon, osaamisen ja inklusion vahvistamista, jotta digitaalinen siirtymä hyödyttäisi kaikkia. Palveluiden toimeenpanossa suositetaan suosimaan eri tasojen välistä integroitua toimintamallia, ml. huomioiden työmarkkinaosapuolet sekä kolmannen sektorin toimijat. Työmarkkinaosapuolten kanssa tehtävää yhteistyötä suositetaan tiivistettävän erityisesti työelämään (ml. ikäjohtaminen) liittyvissä asioissa. Linjassa maakohtaisten suositusten kanssa, jäsenmaita suositetaan vahvistamaan eläke- ja tulojen yhteensovittamista sekä joustavia eläkeratkaisuja.

Työllisyyskomiteaa ja sosiaalisen suojelun komiteaa kehoitetaan jatkamaan hyvien käytäntöjen jakamista ikääntyneiden aktiivisen osallisuuden saralla.

Komissiota huomioimaan toimenpiteissään ikääntyneiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamisen, erityisesti huomioiden elinkaarilähestymisen näkökannalta. Lisäksi neuvosto toivoo, että komissio mahdollistaa tietojenvaihdon ja vertaisoppimisen vahvistamista, erityisesti ikääntyneiden työllisyyden vahvistamisen näkökannalta. Stereotyyppien vastustaminen ja positiivisen mielikuvan luominen ikääntymisestä ja ikääntyneistä nähdään myös tärkeänä läpi yhteiskunnan eri osa-alueiden. Komissiota kehoitetaan varmistamaan riittävä huomio vanhempien sukupolvien etujen ja näkökantojen huomioiseen tulevassa Sukupolvienvälisen oikeudenmukaisuuden strategiassaan, ja arvioimaan mahdollista tarvetta uusille toimenpiteille tämän osana. EU-rahoituksen tukeminen on tärkeää ja tätä kehoitetaan MFF:n olemassa olevien välineiden puitteissa. Lopuksi komissiota kehoitetaan seuraamaan ja tukemaan relevantin EU-lainsäädännön toimeenpanoa ja työskentelemään kohden syrjinnän vastaisen lainsäädännön edistämistä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on neuvoston päätelmät, jotka on hyväksyttävä yksimielisesti. Päätelmät eivät ole oikeudellisesti sitovat.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU25-jaosto: kirjallinen menettely 6.-10.6.2025
EU 29 jaosto: 9.6.2025
EU-minva 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta: kirjallinen 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**Taloudelliset vaikutukset**

Neuvoston suosituksilla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

9321/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jere Päivinen, STM, jere.paivinen[at]gov.fi, +358 50 911 0442

Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman[at]gov.fi, + 358 295 160 144.

VAHVA-tunnus

EU/270/2025

Liitteet**Viite**

Kriittisten lääkkeiden asetusehdotus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 11. maaliskuuta 2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kriittisten lääkkeiden saatavuuden ja toimitusvarmuuden sekä yleisen edun kannalta tärkeiden lääkkeiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantamista koskevista puitteista sekä asetuksen (EU) 2024/795 muuttamisesta (COM(2025) 102 final).

U-kirjelmä eduskunnalle on annettu 12.6.2025.

Ehdotus on esillä myös TSTK-terveysneuvoston 20.6.2025 agendalla kohdassa "Critical Medicines Act - Policy debate". Puheenjohtajan jakamassa TSTK-terveysneuvoston taustapaperissa jäsenmaita pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

6. Mitkä kriittisiä lääkkeitä koskevan lain osat ovat mielestänne erityisen tehokkaita kriittisten lääkkeiden saatavuuden turvaamisessa EU:ssa? Onko jäsenvaltiossanne nähtävissä ehdotuksia, joita voitaisiin parantaa tai lisätä lääkkeiden saatavuuden ja tarjonnan parantamiseksi?
7. Mitä painopisteitä ja huolenaiheita jäsenvaltiollanne on ehdotetun kriittisiä lääkkeitä koskevan lain suhteen?

Suomen kanta

Suomen kannat määritellään Valtioneuvoston 12.6.2025 annetussa kirjelmässä eduskunnalle. (U 24/2025 vp)

Suomi suhtautuu kriittisten lääkkeiden asetusehdotukseen myönteisesti ja pitää sen tavoitteita kannatettavina. Ehdotus tukee osaltaan EU:n varautumista ja kokonaisturvallisuutta. Kriittisten lääkkeiden ja muiden yleistä etua palvelevien lääkkeiden saatavuuden ja toimitusvarmuuden parantaminen ja samalla kansanterveyden suojele ovat ensiarvoisen tärkeitä unionin kansalaisten hyvinvoinnin kannalta.

Suomi pitää tärkeänä, että EU vähentää haitallisia riippuvuuksia ja vahvistaa omaa tuotantokapasiteettiaan kriittisissä materiaaleissa, koska sosiaali- ja terveydenhuollon

materiaalisten resurssien huoltovarmuus perustuu pitkälti kansainvälisiin markkinoihin sekä lääkkeiden, hoitotarvikkeiden ja lääkinnällisten laitteiden maahantuontiin. Suomi katsoo, että yhteistyötä on kehitettävä eurooppalaisella tasolla, jotta varmistetaan tärkeimpien lääkkeiden saatavuus Suomessa.

Suomi kannattaa kriittisten lääkkeiden haavoittuviin toimitusketjuihin liittyvien strategisten hankkeiden priorisointia. Suomi katsoo, että haavoittuvuuksien tunnistamisella ja vähentämisellä voitaisiin parantaa myös muiden lääkkeiden saatavuutta.

Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti unionin tason yhteishankintoihin, mutta yhteishankintamenettelyjen läpinäkyvyyttä jäsenvaltioille tulisi lisätä. Suomi toteaa, että EU-tason hankintatoimien ei tulisi muodostua päällekkäisiksi tai rajoittaviksi kansallisiin hankintoihin nähden ja hankintaprosessien tulisi olla ennakoitavia. Erityisesti olisi varmistettava mahdollisuus kansallisiin huoltovarmuuden kannalta kriittisiin hankintoihin.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n kriisinsietokykyä ja taloudellista turvallisuutta arvioidaan myös julkisten lääkehankintojen osalta. Eurooppalaisten tuotteiden suosimisen tarkoituksenmukaisuutta politiikkavälineenä tulisi myös arvioida huolellisesti.

Suomi toteaa, että hankintakilpailutusten kriteereiden laajentaminen vaatii vielä selvenämistä. Velvoite toimitusvarmuudesta yhtenä kriteereistä voi parantaa lääkkeiden saatavuutta. Hankintojen yhteydessä on kuitenkin pyrittävä välttämään liiallisten vaatimusten aiheuttamia ei-toivottuja vaikutuksia tarjoajille, jotta kilpailutuksiin osallistuminen säilyisi mielekkäänä.

Suomi tunnistaa sujuvien ja laadukkaiden hallinnollisten menettelyiden merkityksen osana houkuttelevaa investointiympäristöä.

Suomi katsoo, että ehdotuksen kansallista huoltovarmuutta koskevat kirjaukset vaativat tarkempaa analyysiä ja jatkotyötä. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että EU-tason toimilla ei heikennetä kansallista lääkkeiden velvoitevarastointijärjestelmää. Suomi korostaa, että varautuminen kuuluu jäsenvaltioiden perustehtäviin. On tärkeää, että jäsenvaltioiden liikkumavaraa ei muuteta tavalla, joka vaarantaisi huoltovarmuutta. Lisäksi on huomioitava jäsenvaltioiden erilaiset tarpeet varautumiseen.

Suomi kannattaa jäsenmaiden yhteistyötä kriittisten lääkkeiden saatavuuden varmistamisessa.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen tavoitteena on kriittisten lääkkeiden saatavuuden ja toimitusvarmuuden parantaminen EU:ssa. Asetusehdotus sisältää myös toimia, joilla parannettaisiin muiden yleistä etua palvelevien lääkkeiden saatavuutta.

Kriittiset lääkkeet ovat lääkkeitä, jotka kuuluvat neuvottelujen alla olevassa EU-lääkepaikkeissa vahvistettavaan unionin kriittisten lääkkeiden luetteloon. Yleistä etua koskevalla lääkkeellä tarkoitetaan lääkettä, joka ei ole kriittinen, mutta jonka osalta markkinoiden toiminta ei kolmessa tai useammassa jäsenvaltiossa riittävästi takaa lääkkeen saatavuutta ja saavutettavuutta siinä määrin ja sellaisessa muodossa, että se riittää kattamaan potilaiden tarpeet.

Ehdotuksessa luotaisiin periaatteet ja kriteerit strategisille hankkeille. Strategisia hankkeita voisivat olla Unionissa sijaitsevat hankkeet, jotka liittyvät kriittisten lääkkeiden, niiden vaikuttavien aineiden tai muiden tuotantopanosten valmistuskapasiteetin luomiseen, lisäämiseen tai nykyaikaistamiseen.

Kriittisten lääkkeiden hankintamenettelyissä olisi sovellettava myös muita hankintavaatimuksia kuin pelkästään hintaan perustuvia sopimuksetekoperusteita. Ne voisivat liittyä varastointivelvoitteisiin, useampia hankintalähteitä edustavien toimittajien lukumäärään, toimitusketjujen seurantaan ja niiden avoimuuteen hankintaviranomaiseen nähden sekä oikea-aikaista toimitusta koskeviin sopimuslausekkeisiin.

Niiden kriittisten lääkkeiden osalta, joiden toimitusketjujen riippuvuus yhdestä tai rajoitusta määrästä kolmansiä maita on suurta, olisi sovellettava hankintavaatimuksia, jotka suosisivat toimittajia, jotka valmistavat merkittävän osan näistä kriittisistä lääkkeistä unionissa

Jäsenvaltioiden valmiusvarastoihin sovellettavat toimitusvarmuutta koskevat toimenpiteet eivät saisi aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia muissa jäsenvaltioissa. Tällaisia vaikutuksia jäsenvaltioiden olisi erityisesti vältettävä ehdottaessaan ja määritellessään yrityksille asetettavien valmiusvarastojen pitämistä koskevien vaatimusten laajuutta ja aikataulua.

Yleistä etua koskevien lääkkeiden osalta komissio voisi kolmen tai useamman jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä helpottaa rajat ylittäviä hankintoja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EY mukaisesti. Komissio voisi yhdeksän tai useamman jäsenvaltion pyynnöstä tehdä tietyin yhteishankinnan niiden puolesta tai niiden nimissä.

Kriittisten lääkkeiden koordinaatioryhmä koostuisi jäsenvaltioiden ja komission jäsenistä ja sen tehtävänä olisi seurata asetuksen toimeenpanoa ja koordinoita strategisille hankkeille annettavaa rahoitustukea, helpottaa tiedonvaihtoa, mahdollistaa jäsenvaltioiden julkisia hankintoja koskeva yhteistyö ja kriittisiä lääkkeitä koskevien politiikkojen menettelytapojen koordinointi.

Ehdotuksen mukaan komissio tutkii mahdollisuuksia solmia strategisia kumppanuuksia, joilla monipuolistettaisiin kriittisten lääkkeiden, niiden vaikuttavien aineiden ja keskeisten tuotantopanosten hankintalähteitä toimitusvarmuuden parantamiseksi. Komissio tutkisi myös mahdollisuuksia tukea olemassa olevia yhteistyömuotoja toimitusvarmuuden tukemiseksi ja kriittisten lääkkeiden tuotannon vahvistamiseksi unionissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan komission ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklaan, mikä vastaa voimassa olevan EU:n lääkelainsäädännön oikeusperustaa. Ehdotusta käsitellään noudattaen tavallista lainsäätämisyjärjestystä, jossa Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät yhdessä asetuksen. Neuvostossa noudetaan määräenemmistöpäätöksentekoa.

SEUT 114 artiklan 1 kohdan mukaa Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi. SEUT-sopimuksen 114 artiklan 3 kohdan mukaisesti ehdotuksen perustana on terveyden suojelun korkea taso.

Ehdotuksen avulla varmistettaisiin sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu lääkkeiden osalta. Samalla säädettäisiin yhdenmukaistetuista puitteista, joilla tuetaan jäsenvaltioiden koordinoituja pyrkimyksiä edistää investointeja kriittisten lääkkeiden uusiin ja olemassa oleviin valmistuskapasiteetteihin, kannustamalla jäsenvaltioita käyttämään strategisesti julkisiin hankintoihin liittyviä tekijöitä sekä koordinoimalla jäsenvaltioiden lähestymistapoja, muun muassa lisäämällä kokonaisnäköalaa komission avustamisessa yhteishankinnoissa.

Suomi katsoo, että asetusehdotuksen oikeusperustaksi esitetty SEUT 114 artikla on asianmukainen.

Toissijaisuusperiaatteen mukaan EU:n toimia voidaan toteuttaa vain, jos jäsenvaltiot eivät voi yksin saavuttaa asetettuja tavoitteita. Pelkästään kansallisilla toimilla ei voida riittävällä tavalla saavuttaa ehdotuksen tavoitteita, sillä lääkkeiden saatavuuden ja toimitusketjujen toimivuuden haasteet ulottuvat valtioiden rajojen ulkopuolelle. EU-tason toimia tarvitaan, jotta näihin rajat ylittäviin ongelmatilanteisiin voidaan vastata koordinoitummin ja tehokkaammin.

Suhteellisuusperiaatteen mukaan unionin toimien sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Asetusehdotuksen 20 artiklassa säädettäisiin jäsenvaltioiden lääkkeiden varastointivaatimuksiin ja muihin huoltovarmuustoimenpiteisiin liittyvistä suojatoimista. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden toimenpiteet huoltovarmuuden parantamiseksi eivät saisi aiheuttaa mitään kielteisiä vaikutuksia muissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti vältettävä tällaisia vaikutuksia määriteltessään varastointivelvoitteita yrityksille. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niiden asettamat varastointivelvoitteet ovat oikeasuhteisia ja että ne noudattavat avoimuuden ja solidaarisuuden periaatteita.

Suomi katsoo, että ehdotukset ovat alustavasti arvioiden toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Jatkoneuvotteluissa ehdotuksia on arvioitava suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta erityisesti siltä osin, kuin ne koskevat kansallisille velvoitevarastoille asetettavia vaatimuksia ja jäsenvaltioiden toimenpiteille asetettua kieltoa aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia muille jäsenvaltioille. Kieltoa ei voida myöskään pitää täsmällisenä ja tarkkarajaisena.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ehdotusta käsitellään parlamentin kansanterveyden valiokunnassa, raportojana on kroatialainen MEP Tomislav Sokol (kristillisdemokraatit).

Komissio esittelee ehdotusta parlamentissa 25.6.2025 ja kuulemiset ovat 15.-16.7.25. Raportin hyväksyminen on päivätty joulukuulle, 15.12.2025.

Kansallinen valmistelu

Kansallisesti asiaa on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä sekä työ- ja elinkeinoministeriössä. Luonnos U-kirjelmäksi on käsitelty EU33 ja EU12 -jaostojen kirjallisessa menettelyssä 9.5.-15.5.2025. U-kirjelmä on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa 6.6.2025.

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti 14.4.2025 sidosryhmätapaamisen, jossa esiteltiin komission ehdotusta sekä kuultiin laajasti sidosryhmien näkemyksiä ehdotuksesta. Sidosryhmille varattiin lisäksi mahdollisuus lähettää kirjallisia näkemyksiä ehdotuksesta. Kirjalliset kommentit saatiin seuraavilta tahoilta: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, työ- ja elinkeinoministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Rinnakkaislääketeollisuus ry, Lääketeollisuus ry, Orion Oyj, Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjanmaan hyvinvointialue sekä Satakunnan hyvinvointialue.

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle on Valtioneuvoston istunnossa 12.6.2025.

SuV 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotus koskee lääkkeitä ja lääkkeenomaisia tuotteiden valmistamista ja niiden käyttö-tarkoituksen vahvistamista; joka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 30 kohdan mukaan kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset EU:n tasolla

Ehdotuksen kustannukset katettaisiin nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen määrä-rahojen uudelleenjärjestelyillä, esimerkiksi EU4Health-, Horisontti Eurooppa ja Digitaali-nen Eurooppa ohjelmien avulla. Ehdotuksen ohjeellinen kokonaisvaikutus talousarvioon olisi 83,02 miljoonaa euroa vuosina 2026–2027. Tällä rahoitettaisiin muun muassa teolli-suuden investointeja ja tuotantokapasiteettia. Summaa voi verrata esimerkiksi Suomen lääkemyyntiin, joka oli 4 miljardia euroa vuonna 2024.

Jäsenmaiden myöntämä valtiontuki

Jäsenmaiden tasolla toimenpiteitä rahoitettaisiin esimerkiksi mahdollisten valtiontukien avulla. Valtiontuen avulla viranomainen (esimerkiksi valtio tai alue- tai paikallisviran-omainen) voi tukea tiettyä yritystä tai tuotetta myöntämällä sille julkista rahoitusta, jolloin yritys saa etua kilpailijoihinsa verrattuna. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltion olisi asetet-tava etusijalle sellaiset strategiset hankkeet, joilla puututaan kriittisten lääkkeiden toimi-tusketjujen haavoittuvuuteen. Viranomaisten olisi selvitettävä, missä määrin valtiontukea Suomessa voitaisiin käyttää tällaiseen tarkoitukseen ja mitä menettelyä käyttäen valtion-tuki voitaisiin mahdollisesti myöntää.

Julkiset hankinnat

Hankintamenettelyissä tarjouksen valintaperusteista yleisin on lääkkeen hinta, mutta myös muita valintakriteereitä on ollut käytössä jonkin verran. Muiden kriteereiden käyttä-minen voi lisätä hyvinvointialueiden tai rokotehankintojen kohdalle valtion lääkemenoja, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti budjetteihin.

Niiden kriittisten lääkkeiden osalta, joiden toimitusketjut ovat riippuvaisia yhdestä tai ra-jatusta määrästä kolmansia maita, on suosittava sellaisia hankintavaatimuksia, jotka suosivat toimittajia, jotka valmistavat merkittävän osan näistä kriittisistä lääkkeistä uni-onissa. Tällaisten hankintavaatimusten käyttäminen todennäköisesti lisäisi lääkekustan-nuksia, sillä lääkkeiden valmistus Euroopan ulkopuolella on usein edullisempaa. Ehdo-tuksessa ei kuitenkaan ole tarkemmin määriteltä tarkoitetaanko toimitusketjuilla vaikutta-vien aineiden, apuaineiden vai pakkausmateriaalien toimitusketjuja.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on viimeistään 6 kk kuluttua asetuksen voimaantu-losta laadittava kansallinen kriittisten lääkkeiden huoltovarmuutta tukeva ohjelma, joka kattaisi myös julkiset hankintamenettelyt. Julkisissa hankinnoissa ehdotetaan käytettä-väksi kriteereitä, jotka voisivat hinnan lisäksi liittyä esimerkiksi lääkkeen toimitusvarmuu-teen. Säännöstä toteutettaessa on varmistettava, että jäsenmailla on riittävät resurssit ja osaaminen uusien kriteerien käyttöönottoa ja arviointia varten.

Yhteishankinnat

Ehdotuksen mukaan komissio voisi edistää jäsenmaiden rajat ylittäviä lääkehankintoja tai tehdä hankintoja jäsenvaltioiden puolesta tai nimissä. Yhteishankintojen etuina ovat

komission antama hallinnollinen tuki ja suuremmat hankintamäärät, joiden avulla voidaan hyödyntää suuremman yhteisön neuvottelu- ja ostovoimaa sopimusehtojen suhteen. Yhteishankinnoissa jäsenmailla ei kuitenkaan välttämättä ole mahdollisuutta vaikuttaa lääkkeen hintaan, tai prosessien pituuteen. Yhteishankinnat voivat käytännössä vähentää jäsenmaiden mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksiin ja terveysjärjestelmässä käytettäviin lääkkeisiin.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Ehdotuksen käsittely neuvostossa ei vielä ole alkanut. Käsittelyn oletetaan alkavan tulealla Tanskan puheenjohtajuuskaudella.

Asiakirjat

Komission ehdotus kriittisten lääkkeiden asetukseksi COM(2025) 102 final

Proposal for a regulation of the European parliament and of the Council laying a framework for strengthening the availability and security of supply of critical medicinal products as well as the availability of, and accessibility of, medicinal products of common interest, and amending Regulation (EU) 2024/795 - Policy debate
9066/25
SAN 236, PHARM 67, MI 308, MAP 14, POLCOM 92, IND 147, COMPET 390, CODEC 617

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ulla Närhi, neuvotteleva virkamies, STM, ulla.narhi(at)gov.fi, p. 0295 163 619.
Mari Laurén-Häussler, hallitussihteeri, STM, mari.lauren-haussler(at)gov.fi, p. 0295 163 762.
Sarita Friman, EU-erityisasiantuntija, VN EUS, sarita.friman(at)gov.fi, p. 0295 160 144.
Kaisa Lähdepuro, erityisasiantuntija, STM, kaisa.lahdepuro(at)gov.fi, p. 0295 163 419.

VAHVA-tunnus

EU/512/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

Perusmuistio

EU/279/2025-STM-10

Soile Ridanpää

4.6.2025

EU/279/2025/STM-

EU; TSTK-terveysneuvosto 20.6.2025; Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen ja suojeleminen digitaalisella aikakaudella

Kokous

TSTK-terveysneuvoston kokous 20.6.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU-puheenjohtajamaa Puola toimitti 28.2.2025 terveystyöryhmälle ehdotuksen päätelmiksi lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisestä ja suojelemisesta digitalisaation aikakaudella. Neuvoston päätelmäluonnosta käsiteltiin kolmessa terveystyöryhmän kokouksessa 10.3.2025, 14.4.2025 ja 12.5.2025. Epävirallisen kuulemisen 19.5.2025 jälkeen terveystyöryhmä saavutti yhteisymmärryksen päätelmäluonnoksesta puheenjohtajan välitysehdotuksesta. EU-terveysministerit keskustelivat lasten ja nuorten mielenterveydestä digitalisaation aikakaudella epävirallisessa terveysministerikokouksessa 24.–25.3.2025 Varsovassa. TSTK-terveysneuvoston on tarkoitus hyväksyä päätelmät 20.6.2025.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston päätelmät alleviivaavat, että digitaalista teknologiaa voidaan hyödyntää mielenterveyden vahvistamisessa monin tavoin kuten tarjoamalla tietoa, tukea ja etäpalveluja, mutta se mahdollistaa myös kielteiset vaikutukset mielenterveyteen ja erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa. Tämän vuoksi on välttämätöntä edistää digitaalisten välineiden turvallisempaa ja terveellisempää käyttöä lapsilla ja nuorilla. Media- ja digitaalista lukutaitoa tulee edistää yhdessä lapsen ja nuoren sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kanssa sekä luoda myös terveempi, turvallisempi ja ikäystävällinen digitaalinen ympäristö yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kuten päättäjien, viranomaisten, digiteollisuuden toimijoiden, perheiden, kasvattajien, terveydenhuollon ammattilaisten sekä muiden lasten ja nuorten kanssa työskentelevien aikuisten ja vaikuttamiselimissä toimivien nuorten kanssa. Digitaalisten ympäristöjen ja alustojen suunnittelijoiden tulee ottaa nykyistä enemmän vastuuta sisällöistä ja arvioitava niiden mahdollisia haitallisia vaikutuksia ja seurauksia lasten ja nuorten mielenterveyteen. Käyttäjien hyvinvointi ja sen edistäminen osana digitaalisten sisältöjen suunnitteluprosessia, jossa huomioidaan turvallisuus, yksityisyyden suoja, läpinäkyvyys, monimuotoisuus ja luotettavuus, voidaan ehkäistä riskejä ja kielteisiä vaikutuksia lapsen ja nuoren mielenterveyteen.

Viimeaikaiset maailmanlaajuiset ja alueelliset haasteet ja konfliktit sekä niiden kärjistyminen ovat pahentaneet mielenterveyteen vaikuttavia stressitekijöitä erityisesti lasten ja nuorten osalta. Haasteita ovat entisestään lisänneet digitaalisten teknologioiden ja verkoympäristöjen, myös sosiaalisen median, kasvava vaikutusvalta ja nopea kehitys. Tämä kehitys edellyttää koordinoituja toimia Euroopassa.

Ilman mielenterveyttä ei ole terveyttä (WHO). Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus mielenterveyteen, ja Euroopan unioni onkin viime vuosina asettanut väestön mielenterveyden keskeiseksi huomion kohteeksi, ja näin myös lasten ja nuorten mielenterveysasiat ovat nousseet entistä enemmän toimenpiteiden kohteeksi. Muun muassa Lasten oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa tunnustetaan hyvän mielenterveyden merkitys lapsen kehitykselle ja neuvoston suosituksessa eurooppalaisesta lastentakuusta painotetaan, erityisesti mielenterveyttä. Komission tiedonannossa kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen tunnustetaan lapsuus mielenterveyden rakentumisen keskeisimpänä elämänvaiheena ja korostetaan mielenterveyshaasteiden pitkäaikaisia vaikutuksia yksilöihin, perheisiin, yhteisöihin ja yhteiskuntiin. Neuvoston päätelmissä naisten ja tyttöjen mielenterveyden vahvistamisesta edistämällä sukupuolten välistä tasa-arvoa, korostetaan nettikiusaamisen, väärän tiedon ja epärealististen kauneusvaatimusten kielteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten mielenterveyteen.

Unioni on myös äskettäin toteuttanut useita lainsäädäntö- ja muita toimia, joilla torjutaan verkossa tapahtuvaa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä. Merkittäviä toimia ovat esimerkiksi seuraavat: Laki digitaalisista palveluista (The Digital Services Act), Mediapalveludirektiivi (Media Services Directive), Eurooppalainen strategia paremmasta internetistä lapsille (BIK+) ja tekoälyyn liittyvä lainsäädäntö (Artificial Intelligence Act).

Lasten ja nuorten mielenterveys on heikentynyt Euroopassa, minkä vuoksi tarvitaan pikaisesti rohkeaa, monitahoista ja ennakoivaa lähestymistapaa, jossa puututaan monitahoisiin juurisyihin, joka perustuu vankasti tieteelliseen näyttöön ja monitieteelliseen tutkimukseen ja jota vahvistetaan lisäämällä yhteistyötä ja jakamalla parhaita käytäntöjä kaikkialla Euroopassa, jotta voidaan varmistaa terveempi tulevaisuus sekä nykyisille että tuleville sukupolville. Näyttö liikkumisen, mielenterveyden ja kognitiivisen prosessin positiivisesta korrelaatiosta korostaa sitä, että liikkuminen on yksi tärkeimmistä ja vaikuttavimmista tekijöistä sekä fyysisen että henkisen terveyden ylläpitämisessä läpi elämän. Lasten psykososiaalisten taitojen kehittäminen jo varhaisessa iässä on myös keskeistä, jotta

omaksutaan mielenterveyttä ja fyysistä terveyttään tukevan käyttäytyminen läpi elämän. Myös terveellinen ruokavalio, laadukas uni sekä levon ja liikunnan tasapaino ovat elintärkeitä lasten täysipainoiselle ruumiilliselle ja henkisellem kehitykselle. Lisäksi kanssakäyminen ikätovereiden kanssa, kulttuuriosallistuminen, luova toiminta, vapaa leikkiaika, hoitoympäristöt ja luonnossa oloaika voivat vaikuttaa myönteisesti lasten ja nuorten mielenterveyteen vahvistamalla heidän itsetuntoaan ja myönteistä minäkuvaansa.

Toimintatapojen osalta digitaalisten teknologioiden tarjoaminen nuorille joko liian varhain, ei-asteittain tai ilman asianmukaista valvontaa saattaa heikentää heidän kognitiivista ja henkistä kehitystä. Kouluikäisten lasten ja nuorten digitaalitekniikan väärinkäyttö tai liiallinen käyttö voi johtaa mielenterveysongelmiin, aiheuttaen esimerkiksi sosiaalista eristäytymistä ja yksinäisyyttä. Kouluikäisille lapsille ja nuorille suunnatuissa ohjelmissa tulee painottaa verkkoyksityisyyttä, digitaalista turvallisuutta ja verkkokiusaamisen, seksuaalisen hyväksikäytön tunnistamista sekä digitaalisen jalanjäljen ymmärtämistä.

Päätelmät kehottavat jäsenmaita varmistamaan, että vanhemmille ja kasvattajille tulee tarjota tietoa myönteisistä vaikutuksista pienen lapsen mielenterveyteen, kun lapsen pääsyä digitaalitekniikoihin lykätään tiettyyn ikään saakka. On myös vahvistettava osaamista, mitä turvallisen käytön asteittainen ja valvottu käyttöönotto tarkoittaa, ja tämän lähestymistavan myönteisiä vaikutuksia pienten lasten kognitiiviseen ja psyykkiseen kehitykseen. Kasvatuksessa ja yhdessäolossa tulee vahvistaa vuorovaikutteista leikkiä, yhdessäoloa, ulkoilua ja tekemistä perheen ja läheisten kanssa ei-digitaalisten vaihtoehtojen avulla. Edistetään yhteistyötä perheiden, koulujen, valtio - ja kansalaisjärjestöjen sekä muiden keskeisten lasten ja nuorten mielenterveyden suojelemisessa digitaalisessa maailmassa sekä digitaalisen median tasapainoisessa käytössä.

On edistettävä näyttöön perustuvia toimia, joilla vähennetään digitaalitekniikoiden väärinkäyttöä tai liiallista käyttöä kouluikäisten lasten keskuudessa sekä tuetaan lasten ja nuorten kognitiivista ja emotionaalista hyvinvointia. Pyritään siihen, että näillä toimilla puututaan paitsi digitaalitekniikoiden käytön rajoituksiin, mutta myös ensisijaisesti opetetaan lapsia ja nuoria käyttämään digitaalitekniikkaa vastuullisesti. Tunnistetaan koulujen ja oppimisympäristöjen kriittinen rooli terveiden elämäntapojen, mielenterveyden lukutaidon, median ja digitaalisen lukutaidon edistämässä sekä digitaalisen hygienian edistämässä samalla kun vahvistetaan oppijoiden ja kasvattajien osaamista. Voidaan ottaa käyttöön sääntelyä, jotka tukevat digitaalisen käytön rajoittamista oppimisympäristöissä kuten esimerkiksi ennaltaehkäisevien politiikkojen toteuttamista, joilla hallitaan kouluikäisten lasten mahdollisuuksia käyttää digitaalitekniikkaa ja minimoidaan siten haittariski sekä suojellaan lapsia riippuvuutta aiheuttavilta verkkosisällöiltä.

Johdonmukaisen EU -politiikan luomiseksi tarvitaan jäsenmaiden yhteistä keskustelua, toimia ja kokemusten vaihtoa lasten ja nuorten mielenterveyden edistämisestä ja suojelemisesta digitaalisessa maailmassa. Monitieteisen tutkimuksen avulla voidaan paremmin dokumentoida ja luonnehtia mielenterveyden ja digitaalisten teknologioiden välisiä yhteyksiä ja niiden mahdollisia haitallisia vaikutuksia. Tavoitteena on rakentaa yhdessä turvallisempi ja terveempi tulevaisuus lastemme puolesta.

Komissiota kehoitetaan jatkamaan laaja-alaista mielenterveyden edistämisen strategista toimeenpanoa, mukaan lukien sen lippulaiva-aloitteita mielenterveyden haasteiden

ennaltaehkäisyyn ja turvallisemman, terveellisemmän ympäristön luomiseen lapsille ja nuorille. Keskeisessä EU-digitalisaatiosäätelyssä tulisi huomioida lasten ja nuorten hyvinvointi.

Kansallinen valmistelu

EU33-jaosto (terveys) 6.6.2025
EU-ministerivaliokunta 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen käsittely 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Council conclusions on promoting and protecting the mental health of children and adolescents in the digital era – **Approval**
(9069/25)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Soile Ridanpää, STM, soile.ridanpaa(at)gov.fi, p. +358
Pirjo Pietilä-Kainulainen, STM, pirjo.pietila-kainulainen(at)gov.fi, p. +358 50 325 1977
Sari Vuorinen, EUE, sari.vuorinen(at)gov.fi; p. +32 473 529 853
Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman(at)gov.fi, p. +358 50 441 0966

VAHVA-tunnus

EU/279/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

EU; terveys; TSTK-neuvosto 20.6.2025 näkemysten vaihto; EU:n ennaltaehkäisytoimet mukaan lukien tupakan ja alkoholin kulutuksen vähentäminen

Kokous

20.06.2025-20.06.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Terveysministerineuvoston kokouksessa 20.6.2025 vaihdetaan näkemyksiä ennaltaehkäisevistä toimista otsikolla *EU:n ennaltaehkäisytoimet mukaan lukien tupakan ja alkoholin kulutuksen vähentäminen*.

Puheenjohtajamaa Puola on jakanut tausta-asiakirjan, jossa korostetaan tarvetta vahvistaa sairauksien ehkäisyä ja terveyden edistämistä erityisesti alkoholin ja tupakan kulutuksen vähentämisen kautta. Asiakirja painottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, sääntelyä ja koulutusta sekä tehokkaiden kansanterveystoimien kehittämistä ja seurantaa, erityisesti nuorten ja haavoittuvien ryhmien suojelemiseksi.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä arvioida eri politiikkatoimien vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Suomen näkemyksen mukaan ihmisten terveys ja hyvinvointi voidaan nähdä myös kasvun ja kilpailukyvyn tekijänä. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan edistää ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä hillitä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten kasvua pitkäjänteisesti. (EU 27/2024 vp)

Suomi katsoo, että EU:n tarttumattomien tautien aloitteen ”Terveemmät yhdessä” toimeenpanoa tulisi tehostaa EU-tasolla esimerkiksi ottamalla se huomioon säädösvalmistelussa ja poikkihallinnollisissa politiikoissa. (EU 27/2024 vp)

Suomi katsoo, että tarttumattomia sairauksia voidaan ehkäistä tehokkaasti vaikuttamalla niiden riskitekijöihin kuten epäterveelliseen ruokavalioon, tupakointiin ja muihin nikotiinivalmisteisiin, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön sekä liian vähäiseen liikuntaan. Suomi pitää tärkeänä kiinnittää samalla huomiota väestöryhmien välisten terveyserojen vähentämiseen. (EU 27/2024 vp)

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n tupakkalainsäädäntökehys päivitetään pikaisella aikataululla huomioiden viime vuosien aikana tapahtuneet toimintaympäristön olennaiset muutokset. Suomi kannattaa tiukkaa sääntelyä kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisemiseksi kuitenkin mahdollistaen jäsenmaiden pidemmälle menevät toimet kansanterveyden suojelemiseksi. (EU 27/2024 vp)

Suomi katsoo, että tulevan komission kaudella tulisi edistää syöväntorjuntaohjelmassa olevia kirjauksia myös mm. alkoholiverodirektiivien ja matkustajatuontioikeuksien tarkasteluun ja alkoholijuomien pakollista terveystietoisuudsmerkintää koskevaan komission asetusehdotukseen. (EU 27/2024 vp)

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa Puolan tausta-asiakirjan mukaan elinajanodotteen kasvun hidastuminen EU-maissa nähdään hälyttävänä merkinä, joka vaatii nopeita ja koordinoituja toimia. Kansanterveyteen panostaminen ei ole pelkästään inhimillinen velvollisuus, vaan myös taloudellisesti kannattavaa, sillä terve väestö lisää hyvinvointia, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja työtehokkuutta sekä vähentää hoitokustannuksia.

Jäsenvaltioiden olisi lisättävä julkisen terveydenhuollon rahoitusta ja tehdä tiiviimpää yhteistyötä. Toimien olisi oltava sekä sääntelyyn että koulutukseen perustuvia ja kohdistua erityisesti kaupallisten terveystuotteiden, kuten alkoholin ja tupakan, vaikutusten vähentämiseen.

Alkoholinkulutuksen osalta tausta-asiakirjassa viitataan WHO:n tietoihin, joiden mukaan alkoholi on kolmanneksi merkittävin terveysriski. Alkoholinkäyttö liittyy yli 200 sairauteen, mukaan lukien sydän- ja verisuonitaudit sekä useat syövät. Lisäksi sillä on merkittävä vaikutus mielenterveyteen. Tehokkaimpina keinoina nähdään alkoholin taloudellisen ja fyysisen saatavuuden rajoittaminen sekä mainonnan ja markkinoinnin kiellot ja rajoitukset. Kattavaan alkoholipolitiikkaan olisi sisällyttävä kieltojen ja rajoitusten lisäksi myös ennaltaehkäiseviä ja valistukseen liittyviä toimia.

Tupakan ja nikotiinituotteiden osalta tausta-asiakirjassa nostetaan esiin uudet haasteet, kuten synteettinen nikotiini ja kertakäyttöiset sähkösavukkeet, jotka uhkaavat erityisesti nuorten terveyttä. Näiden tuotteiden leviämisen estäminen vaatii jäsenvaltioilta aktiivisia toimia ja niiden vaikuttavuutta on seurattava tarkasti.

Tausta-asiakirjassa esitetään myös suosituksia jäsenvaltioille, kuten kokemusten ja tietojen järjestelmällistä vaihtoa, yhteisten eurooppalaisten lähestymistapojen kehittämistä

sekä hyvien käytäntöjen soveltamista eri kansallisissa ja paikallisissa konteksteissa. Eri-tyistä huomiota olisi kiinnitettävä lapsiin, nuoriin ja muihin haavoittuviin ryhmiin. Tartuntatautiin ehkäisy nähdään erityisenä haasteena EU:n avoimien rajojen ja kasvavan muuttoliikkeen vuoksi.

Ministerit keskustelevat kokouksessa siitä, mitkä ovat tärkeimmät kansanterveyden painopisteet seuraavien 3–5 vuoden aikana, mitä toimia tulisi toteuttaa EU-tasolla ja miten jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä voitaisiin vahvistaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-33 jaosto 6.6.2025
EU-ministerivaliokunta 18.6.2025

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 18.6.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

9072/25 SAN 238

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Reetta Honkanen, +358 2951 63684
Saara Karttunen, +358 2951 63008
Heli Hätönen, +358 2951 63326
Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman(at)gov.fi, + 359 295 160 144

VAHVA-tunnus

EU/279/2025

Liitteet -**Viite** -

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet